

JAKIE KATEGORIE
POSIADA
RZECZOWNIK?

RENATA
PASYMOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program edukacji wczesnoszkolnej w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Karczewska-Gzik
Recenzja merytoryczna – mgr Maria Ferenc
mgr Jadwiga Iwanowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
mgr Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Czas trwania zajęć:

2 godz. lekcyjne.

Temat:

Jakie kategorie posiada rzeczownik?

Cele główne:

- uświadomienie uczniom, że wszystko na świecie ma nazwy, tzw. Imiona,
- wdrażanie dzieci do stosowania nazwy „rzeczownik” i kojarzenia jej z nazwami,
- rozwijanie umiejętności klasyfikowania rzeczowników według kategorii,
- doskonalenie konstruowania pytań o rzeczownik,
- wyzwalanie potencjalnych możliwości uczniów,
- bogacenie słownika i stymulowanie funkcji językowej.

Cele operacyjne – uczeń:

- nazywa ludzi, rzeczy, rośliny, zwierzęta, używa nazwy „rzeczownik” i kojarzy ją z nazwami, dzieli rzeczowniki na kategorie, zadaje pytania o rzeczownik w zdaniu, układa zagadkę i odnajduje jej rozwiązanie, przestrzega zasad obowiązujących w grach, komunikuje się z rówieśnikami i nawiązuje porozumienie.

Metody:

twórczego rozwiązywania problemów, gry dydaktyczne, waloryzacyjne, pracy we współpracy, scenka rodzajowa.

Formy pracy:

zbiorowa, w parach, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

obrazki ludzi, roślin, zwierząt i rzeczy, packi na muchy, wyrazy na kartonikach, lupy.

Przebieg zajęć:

- 1. Zapoznanie z tematem i celami zajęć, określenie NaCoBeZU** – nazywanie ludzi, zwierząt, roślin i rzeczy, podział nazw na kategorie, zadawanie pytań o rzeczownik, tworzenie i rozwiązywanie zagadek.
- 2. Kształcenie myślenia matematycznego. Wyraz prosi o pomoc.** Uczniowie widzą na dywanie ogromny bałagan. Jest tam mnóstwo pomieszanych kart z obrazkami. Dzieci pomagają mu zrobić porządek, zbiorowo podejmują decyzję na temat kategorii. Wydzielają **zwierzęta, rośliny, ludzi, rzeczy**. Rozmowa na temat kategorii. Ustalenie pytań o każdą z nich: „Co to?” „Kto to?”.

3. **Porządkowanie informacji. Nadanie wszystkim kategoriom wspólnej nazwy: rzeczowniki.** Wyraz wyjaśnia to rymowanką: „Rzeczowniki to wszystkiego nazewniki, spytasz o nie: »Kto to?«, »Co to?«. Odpowiedzą ci z ochotą”.
4. **Praca w parach.** Zabawa: błyskawiczne nazywanie tego, co przedstawia obrazek. Jeden z uczniów przekłada w jednostajnym, dość szybkim rytmie, karty z obrazkami, a drugi podaje nazwy. Jeśli nie zdąży, obrazek zostaje odłożony na karny stosik. Kiedy plik kart się skończy, następuje zmiana.
5. **Zabawa w tworzenie zagadek do wylosowanego obrazka.** Układanie zagadek w parach do wylosowanego obrazka ze znanego pliku z uwzględnieniem pytań: „Kto to? ”, „Co to?” i kategorii.
6. **Konstruowanie zdań z wykorzystaniem rzeczowników. Komunikowanie się w j. polskim.** Praca w trójkach: jeden z uczniów losuje dwa wyrazy: np. kino, Marysia, i ustnie układa zdanie, np. „Marysia była wczoraj w kinie”, drugi tworzy do niego pytania o rzeczowniki, np. „Kto był wczoraj w kinie? ”, „Gdzie była wczoraj Marysia? ”, a trzeci odpowiada. Następnie dzieci zamieniają się zadaniami.
7. **Zabawa w tropienie „rzeczowników – nazowników” w tekstach.** Praca z lupą. Każdą kategorię uczniowie oznaczają kolorem, np. niebieski – ludzie, czerwony – rzeczy, zielony – rośliny, pomarańczowy – zwierzęta.
8. **Podsumowanie.** Zabawa: złap rzeczownik z kategorii. Uczniowie spacerują po całej sali między obrazkami, gdy usłyszą hasło, np. „zwierzęta” – wypatrują zwierzęcia i kładą na nie paczkę. Wyraz sprawdza poprawność zadania i przydziela punkty.
9. **Ocena współdziałania uczniów.** Nauczyciel bierze pod uwagę możliwości i ograniczenia uczniów ze SPE.

Komentarz metodyczny

Zabawa jest aspektem motywującym, dającym dzieciom poczucie swobody i kreującym postawę twórczą. Jest niezbędna w pracy z dziećmi ze SPE tak samo jak mnemotechniki i wizualizacja.